

inko

**informatiegevende en
kontaktleggende periodiek
van de fraters van utrecht**

40^e jaargang

nummer 3

augustus 2017

VAN DE REDACTIETAFEL

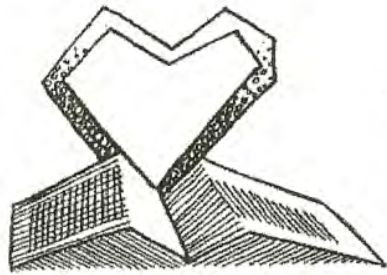
De eerste helft van 2017 is alweer geschiedenis geworden en de zomer loopt alweer naar zijn einde.... Het weer is deze zomer wederom zeer wisselvallig van droog naar nat, van zeer warm naar koeltjes.... Een variatie die niet altijd door iedereen gewaardeerd wordt. Zo is het in feite ook met een tijdschrift dat periodiek uitkomt. Het is zeer gevarieerd van inhoud, maar zal niet iedere keer bij iedereen even goed in de smaak vallen. Maar de redactie probeert toch een goed gemengd product uit te geven. Deze keer zijn we blij met de berichten uit Indonesië over zilveren medebroeders, in het zonnetje gezet door frater Adolf, de secretaris van het Algemeen Bestuur. De andere jubilarissen uit Indonesië zullen op het eind van het jaar aandacht krijgen.

Bij de jubilarissen van dit jaar hoort frater Arnold Boerssen, maar hij is deze maand overleden, terwijl het artikel al in de kopy verwerkt was. Wij vinden het toch de moeite van het publiceren waard - dan maar postuum.

Bij de gedichten c.q. verzen van Theobaldus vonden we een vers over frater Robertus Egberts, bij gelegenheid van zijn klooster-jubileum. Wel wat lang, maar .....erg fraai.

Spaart u ook mee om geleidehonden-opvoeding waar te kunnen blijven maken? Van harte aanbevolen in het artikel daarover van de hand van Marianne Vermeer, de secretaris van het Bestuur Religieus Huis Nederland.

Ieder keer staan wij weer verbaasd over de rijke inhoud van de rubriek: "De pen door geven....", waarin met name medewerkers van ons fraterhuis zich presenteren via ons blad. Medewerkenden blijven zo gemakkelijk "onbekend in hun privéleven...", terwijl het zo zinvol en interessant is om er iets van te weten! Dank je Yvonne! En vanwege het 85 jaar bestaan van ons huis in Zeist-De Bilt vinden wij het leuk om eens even in het archief gedoken te hebben en met wat cijfers en feiten die jaren de revue te laten passeren. Kortom weer "voor elck wat wils" en hopelijk geniet u als lezer(es) ervan. Een goed voortzetting van het jaar!

Overweging bij de Constituties

“Wij worden op bijzondere wijze tot onthechting geroepen, als wij aangetast worden in onze gezondheid of vitaliteit, als het houvast van werk of van mensen ons ontvalt, als wij in een of ander opzicht ontbering moeten lijden, als wij de bestemming van ons leven verduisterd zien“ (Constituties, art. 36.)

Er helemaal voor gaan!

Vele jaren geleden zijn wij er helemaal voor gegaan, je bent religieus geworden. De Bron van jouw leven als frater is uiteindelijk dezelfde bron als waar Jezus van leefde, waar Maria van leefde. Al die jaren zijn niet ongemerkt aan ons voorbij gegaan. Door de inzet van ieder van ons zijn velen in beweging gebracht en aan het denken gezet. Maar hoe zit dat met ons zelf? Van Theresia van Avila heb ik onthouden hoe zij haar leven omschreef: “laten we ernaar streven steeds opnieuw te beginnen. Steeds opnieuw zonder de oorsprong uit het oog te verliezen, maar wel het oog gericht op de toekomst”.

De Bijbel laat ons in een spiegel zien wie wij zijn en wat God van ons vraagt. Door de manier waarop Jezus geleefd en geleden heeft en gestorven is, de ervaring van zijn onvoorstelbare liefde, die blijvend is. Volkomen belangeloze en grenzeloze liefde die niemand buitensluit. Ongekend zichzelf wegschenkende liefde, niet tegen te houden. Hij liet zich niet opsluiten in het graf.

Jezus was een mysticus en leefde uit God en zag in alles God aan het werk. Zo zijn ook wij geraakt door zijn inspiratie en bezieling, het door God geraakt zijn. Godsbesef licht ook in ons op. Zo deelt hij ons zijn Geest mee. God breekt in ons door en haalt ons uit onze zelfbetrokkenheid, trekt ons uit onze vermeende eigenmachtigheid. In Lucas 9.24 zegt Jezus om echt te leven moet je leren loslaten, je onafhankelijkheid bewust prijs geven. “Wie zijn leven wil redden, zal het verliezen”. Geen gemakkelijke opdracht. Het vraagt inzet en inventiviteit. Soms sta je met de mond vol tanden het is niet meer uit een boekje te halen. Soms is het durven gaan waar nog geen platgetreden wegen zijn. Soms is het durven leven met onzekerheden, met ontwikkelingen die moeilijk in de greep te krijgen zijn en met lijnen waarvan nog niet te zien is waarheen ze lopen. Soms is het niet gemakkelijk elkaar helder te vertellen hoe je leeft, hoe je worstelt met de inspiratie en de vormgeving, waarom bepaalde opvattingen je persoonlijk zo vertrouwd en dierbaar zijn. Soms ervaar je verschil van opvatting, verschil in accent, anders wegen van bepaalde waarden, een verschillend perspectief, afwijkende oordelen en andere zorgen. Het betekent je bereid verklaren de consequenties te trekken uit die “gevaarlijke herinnering” en de radicale navolging van Jezus van Nazareth. Op het spoor gezet te worden van die diepe Godservaring, van die reis naar binnen te mogen mee maken, naar die bodemloze diepte van het ik, waar de ontmoeting met de Levende kan plaats vinden.

Vanuit dit verbaasd gegrepen zijn door Gods belangeloze, alles gevende liefde, die in ons een woonplaats zoekt, komt een creatieve kracht en inzet vrij, die weerbaar maakt. Een mystiek van verzet die stem geeft aan de stemlozen, die ingaat tegen de structuren van onrecht, die gehoorzaamheid weigert aan onrechtvaardige wetten, die met geweldarme middelen toch een grote weerbaarheid aan de dag legt in “een samenleving die schreit om menselijkheid”.

In het Bijbels Hooglied horen we dat liefde sterk is als de dood. (Hooglied 8,6) en niet sterker dus, maar even sterk. Liefde is onweerstaanbaar als de dood. Tegen geen van beide krachten kunnen wij mensen op. “Schaam u dus niet voor het getuigenis van onze Heer en evenmin voor mij, zijn gevangene, maar draag uw deel in het lijden voor het evangelie, door de kracht van God, die ons gered heeft en ons heeft geroepen met een heilige roeping, niet op grond van onze daden, maar volgens zijn eigen besluit en genade” 2Tim.1.8-9. Ik zou het willen uitdrukken in de geest van Paulus: “Houd je aandacht gevestigd op alles wat positief is, moge de vrede van God die alle begrip te boven gaat je hart en je gedachten behoeden”.

Bekering in één woord betekent “leven in Gods Tegenwoordigheid”, de blik van de hemel afwenden en God herkennen in de gestigmatiseerde verschoppeling. Het leven gedragen door de ervaring van de aanwezigheid van God in iedere mens, in de samenleving en in heel de schepping. De Schrift probeert ons te laten zien hoe Jezus oog en oor heeft voor mensen naar wie anderen niet omzagen: hoeren, tollenaars, zondaars, melaatsen, bezetenen, verlamden. Zorgzaam. In Jezus ontdekten mensen die zogenaamd in duisternis leefden iets van het beeld van God, van Zijn Nabijheid. Ze ervoeren aan de lijve dat Jezus de Eeuwige echt beleefde als een trouwe en goede Vader, die trouw bleef aan mensen, ook als de officiële leiders hen deelname aan de gemeenschap ontzegden. Bij Jezus voelden zij zich thuis en hij voelde zich thuis bij hen. Sprak hij over de liefde van de Vader dan was dat geen vrome praat die in de lucht bleef hangen. Het was echt. In Zijn woorden en daden was de liefde van Vader zichtbaar en voelbaar. En als hij het even niet meer wist, dan liet hij dat ook weten, trok hij zich een tijdje terug in de eenzaamheid.

Ieder van ons staat voor de indringende vraag: wat is Jezus en zijn beweging, de kerk mij waard? Hoe wil ik bijdragen aan de voortgang van de Blijde Boodschap? Jezus laat ons in een spiegel zien wie wij zijn en wat God van ons vraagt in de tijd waarin wij leven. Door de manier waarop Jezus geleefd en geleden heeft en gestorven is, door de ervaring van zijn onvoorstelbare liefde, die blijvend is. Zijn wij geraakt door zijn Godsbesef? God breekt in ons door wanneer wij ons uit onze zelfbetrokkenheid en onze vermeende eigenmachtigheid laten trekken. Steeds stelde Jezus mensen de vraag: “Wie denken de mensen dat Ik ben? En wat denken jullie?” Jezus heeft nooit opgehouden deze vraag te stellen. Ook vandaag ondervraagt Hij ieder van ons. Hij is het centrum en de as van ons bestaan. De moed van ons bestaan! Voor jongeren betekent “moed” dikwijls nieuwe wegen durven gaan, het vertrouwde loslaten, risico’s nemen, het onbekende met vreugde tegemoet gaan; voor ouderen kan het meer de kleur krijgen van aanvaarden van beperkingen, onmacht, tegenslagen, en toch niet opgeven te doen wat nog kan. Het is goed op die manier samen op te trekken, wetend dat de Levende ons nooit in de steek laat, dat we elkaar willen blijven dragen in alle zwakheid, om “moedige” christenen te mogen zijn. Mensen met lef!

*Voorhout 21 - 05 - 2017
Drs. Alfons Kroese o.c.d.*

ARNOLD 75 JAAR FRATER

De onderstaande tekst lag klaar om in het komende nummer van INKO op te nemen. Nu hij op 15 juli jl. overleden is, vinden wij het toch gepast om het in INKO een plekje te geven. Normaal laten we het levensverhaal van overleden medebroeders over aan Onder Ons het “buiten-tijdschrift” van onze gemeenschap, maar mede doordat meerdere personen stof voor het artikel hebben geleverd, vinden wij het deze keer de bekende uitzondering op de regel.

De redactie.

Ruim 93 jaar oud zijn, waarvan dit jaar 75 jaar lid van de Congregatie, verdient aller respect en waardering. Dit betreft onze Arnold Boerssen. Helaas is het niet mogelijk om hem zelf over zijn leven te laten vertellen, maar gezien zijn lange staat van dienst in het onderwijs is het goed om hem via vroegere artikelen bij eerdere jubilea of afscheid toch in het zonnetje te zetten.

Vijf jaar geleden is Arnold door Petra de Landmeter geïnterviewd en het verhaal van toen, begint als volgt:

“Alles wat met onderwijs te maken heeft, raakt me en wil ik blijven volgen: was de kop boven het artikel en wordt vervolgd met: “Ruim 52 jaar heeft frater Arnold voor de klas gestaan om onderwijs te geven. Meer dan vijf decennia je kennis en krachten geven aan de schooljeugd zijn niet in drie zinnen samen te vatten.

Daarom allereerst een korte impressie van de indrukwekkende loopbaan, die frater Arnold in 1941 als 18-jarige kwekeling begon: hij was leraar en hoofd op diverse fraterscholen in Utrecht, Hilversum, Zeist en Amersfoort; hij werkte enige tijd op de Leo Stichting en hij was tien jaar (van 1960 tot 1970) verbonden aan het internaat aan de Kroostweg in Zeist, waar hij leraar en hoofd van de St.-Jozef ULO was en tevens prefect van het Juvenaat. In 1970 vertrok hij van Zeist naar Utrecht, waar hij achttien jaren directeur was van de Aloysius Basisschool. In 1988 ging hij weliswaar met pensioen, maar hij bleef de school trouw als remedial teacher tot hij in 1994 met een geweldig feest definitief afscheid nam.”

Niemand kan beter over de schooljaren van Arnold vertellen dan iemand die een groot deel van haar eigen onderwijsloopbaan met hem heeft samengewerkt en dat is Lineke van Wolferen. Bij zijn Gouden Jubileum schreef zij:

“Van de vijftig gouden jaren, die fr. Arnold nu viert, heb ik de laatste eenentwintig van zeer nabij mogen meemaken.

In 1971, na een fusie tussen de Petrus Canisius en Aloysiusschool in Utrecht, volgde hij de heer Konincks op als hoofd van deze combinatie.

Met een dependance in de Minstraat en een hoofdgebouw aan de Fockema Andrealaan toonde hij zich allereerst een bekwaam organisator, die feilloos wist wat waar gebeurde en moest gebeuren. Een geordende geest die niets liet liggen, niets voor zich uitschoof en voor alles een vaste eigen plaats had.

Arnold was niet alleen onderwijzer, maar in het verhaal van Petra vertelde hij over zijn roeping om frater te worden. Zijn gedachten van zo'n 80 jaar geleden vertolkte hij bij zijn gouden feest als volgt: "In 1942 slaagde ik voor onderwijzer en toen kwam de vraag of je professe wilt doen. Ik hoefde daar niet lang over na te denken, al vanaf mijn twaalfde jaar wist ik zeker dat ik frater wilde worden. Maar je kunt ook zeggen dat het niet mijn keuze was om frater te worden. Nee, het was de keuze van God, want Hij heeft mij geroepen. Ik heb niet gekozen. God heeft mij gekozen. Ik heb nooit gevoelens van twijfel gehad over mijn keuze, ook niet toen in de jaren 1960-1979 veel leeftijdgenoten het klooster vaarwel zegden."

Veel mensen zullen Arnold ook meteen herinneren als de man van de songfestivals en musicals. Ook hierover vertelde hij aan Petra: "Ik heb 20 jaar lang songfestivals en musicals georganiseerd met de leerlingen. Dat waren echt hoogtepunten. Dan hadden we een uitvoering op school, maar we traden ook op voor bejaarden en in ziekenhuizen of als er feest was bij de fraters. En iedereen keek z'n ogen uit wat die kinderen konden. Dit was heel erg leuk om te doen. Ik hou veel van muziek, niet dat ik muzikaal ben, want ik heb ooit een beetje pianoles gehad maar meer ook niet. Maar ik luister veel naar muziek. Kijk maar op mijn kamer, ik heb heel veel klassieke muziek. Ik kijk ook graag naar de tv-programma's zoals The Voice of andere talentenshows en songfestivals. Ik ben dan vooral benieuwd naar de mening van de diverse juryleden."

Arnold heeft zo'n zestig jaar op de tennisbaan gestaan en was daar heel trots op. Hij pochte echter niet op zijn sportieve resultaten, maar wel op het feit dat hij het zolang heeft kunnen doen. Graag laat ik een collega-tennissers Dick van de Kamp aan het woord in het contactblad van de tennisclub. Na eerst door de nieuwbouw van het fraterhuis door Arnold rondgeleid te zijn, schrijft Dick:

Hoe zit het met je fraterschap en waarom draag je geen zwarte toog?

Kijk, als frater maak je deel uit van een orde. Je leeft in een gemeenschap met andere fraters. Wij hebben hier ook een kapel voor dagelijkse bezinning en gebed. In 1948 heb ik de geloften afgelegd. Van gehoorzaamheid, van zuiverheid en van armoede. Maar ik ben geen priester. Ik mag niet voorgaan in de viering van de mis. En wat die zwarte toog betreft, sinds de jaren 60 mag je gewoon in burger.

Laten we het over sport hebben, daar heb je iets mee, toch?

Ja, ik ben een echte sportfanaat. In '48 ben ik met tennissen begonnen op de binnencour van de kweekschool. Toen dus nog in lange zwarte toog. Het zal wel geen gezicht geweest zijn met

die opgetrokken toog en die melkflessen er onder uit. En ik zweette me een ongeluk in dat zwarte kleed.

Deed je ook aan sport met je leerlingen?

Ja, voetballen en schaatsen. Ja, dat schaatsen. Af en toe gingen we naar de kunstijsbaan in Utrecht. De leerlingen keken verbaasd toen ik uit een papieren zak mijn houten schaatsen tevoorschijn haalde. Maar hun verbazing steeg nog verder toen ik na enige aarzelende passen de slag goed te pakken had. Ze konden me niet bijhouden.

Je maakt niet de indruk je te vervelen.

Nee. Ik tennis maandag, woensdag en vrijdag. Als het mooi weer is fiets ik 30-40 km. En ik heb mijn taken voor het huis en mijn medebewoners. Boodschappen doen, fraters brengen naar dokter of ziekenhuis, de post uitdelen en assisteren bij de vieringen in onze kapel. Verder: ik lees graag en veel en luister naar klassieke muziek. Bovendien kan ik aardig uit de voeten op de computer. Ja, ik ben wel 83 maar je moet wel met je tijd meegaan.

Wil je verder nog iets kwijt?

Ja, graag. Ik ben een gelukkig mens, tevreden en nog gezond en dank de lieve Heer voor elke dag die Hij mij schenkt en voor alles wat ik op 83-jarige leeftijd nog kan en mag doen.

Nu hebben we het over Arnold zijn onderwijsloopbaan gehad en over zijn sportieve kant, maar hij was ook nogal reislustig. Elk jaar ging hij wel op vakantie, naar Rome, Londen, Canarische eilanden, Israël noem maar op. Vaak ging zijn zus Marietje met hem mee. (Ondanks haar hoge leeftijd, komt zijn zus Marietje hem nog regelmatig hier bezoeken).

Ook bezocht hij vaak met een collega mooie en vooral warme landen. Na zijn pensioen reisde hij meestal alleen en genoot ook dan met volle teugen. Ondanks al die fraaie reizen, zei Arnold:

“dé reis van mijn leven was het bezoek aan onze medebroeders in Indonesië. In het verhaal van Petra, las ik onder meer:

Arnold was uitgekozen om met Angelico, David en Hans Wennekes naar Indonesië te reizen i.v.m. het 80-jaar in Indonesië werkzaam zijn van onze Congregatie.

“Indonesië was de reis van mijn leven. Het is niet uit te leggen, dat ik dat heb mogen meemaken. We zijn toen in alle huizen geweest, we hebben alle scholen gezien. Ik heb met onze Indonesische medebroeders gepraat, vaak met een tolk of omdat enkelen Nederlands verstaan en praten. Soms was er gelegenheid dat ik mijn vragen aan hen kon stellen. Dat bleek vaak wel een lastige vraag voor hen en meestal was hun antwoord: wat daar in het westen gebeurt, dat waait toch ook naar hier. Ook in Indonesië wordt het aantal aanmeldingen minder. En de meeste nieuwelingen hebben op scholen gezeten waar de fraters les geven. Net als ik zijn zij op die manier bekend geworden met het frater-zijn. Daar begint het vaak mee.

Ik heb echt elke dag in Indonesië genoten. Er kwam bij mij ook weer zoveel naar boven van vroeger. Ik zag de school met al die kinderen, en dacht weer aan mijn eigen klas. Als we daar dan de klas binnengingen werden we voorgesteld en de kinderen vonden het zeer spannend. Heel vaak vroeg de frater dan aan zijn leerlingen als hij naar mij wees: en weten jullie misschien hoeveel jaar deze Nederlandse frater is? Dan keken de kinderen naar mij en als de frater mijn leeftijd zei, vielen hun monden open van verbazing. Als

dan ook nog werd verteld dat ik in Nederland altijd voor de klas had gestaan en musicals organiseerde, dan begonnen ze met z'n allen heel hard te klappen!”

Petra besluit haar verhaal over Arnold met zijn eigen beleven van God:

“Ik heb altijd steun aan mijn geloof gehad. Het geloof is voor mij vanzelfsprekend en als ik in mijn leven soms een moeilijk moment had, dan wist ik me gesterkt door mijn geloof. God is voor mij Liefde. Alles wat ik ben, wat ik kan en doe, komt van God en daar ben ik Hem dankbaar voor. God is er voor mij, elke dag. Ik zou Hem niet kunnen missen”.

Beste Arnold, onze wens is dat je de nabijheid van God alle dagen mag ervaren. Ik vond het fijn op deze manier aandacht aan jou en je kloosterjubileum te schenken. Dank voor je zijn onder ons!

De Bilt, 23 mei 2017
Leo Ruitenberg

MIJN LUTHERREIS

Waarom ‘mijn’?

Dit is een verslag van mijn belevenissen en ik ben mezelf bewust van het feit dat het de invulling krijgt zoals ik het op dit moment kan ‘zien’.

Ik besloot op Lutherreis te gaan omdat ik een geheel overzicht wilde krijgen over het leven van Luther; wat hem bezielde en waarom het liep zoals het liep.

Heb ik mijn doel bereikt? Ja, ondanks dat ik nog met veel vragen bleef zitten zoals ‘wie was Katharina van Bora en waarom werd ze door Luther ‘Herr Käthe’ genoemd.’

27 Maart 2017 vertrek vanaf het station Driebergen-Zeist.

We waren met een groep van 20 personen van verschillende pluimage en streken:

Katholieken uit Limburg, Utrecht, Voorhout en Nijmegen. PKN leden en Lutheranen uit Zuid-Holland, Groningen, Drenthe, Amsterdam.

**Levensschets van Luther. Ik reis in zijn voetsporen mee.
We bezoeken Eisleben**

Lutherstadt Eisleben

Luther werd geboren op 10 november 1483 in Eisleben in een vrij welgestelde boeren- en later mijnwerkersfamilie. Hij heeft er als kind maar een half jaar gewoond maar hij kwam hier als volwassene regelmatig terug. Hij stierf hier, tijdens een bezoek, op 18 februari 1546 aan een hartkwaal.

Even verder op komen we aan in Eisennach

Hier woonde Luther tijdens zijn schooljaren. Wij bezoeken de Sankt Georgekirchen waar Luther preekte.

We verhuizen mee naar Mansfeld.

Niet lang na de geboorte van Luther verhuisde het gezin naar het rustige stadje Mansfeld. Destijds was Mansfeld een centrum van wijnbouw en een stadje waar koperleisteel werd gewonnen.

Luther's vader was in Mansfeld een man van aanzien. In korte tijd floreerde het familiebedrijf en betrok de familie een mooi woonhuis binnen de stadsmuren. Hier leerde hij op school lezen, schrijven en Latijn. De St. Greorgekerk was zijn parochiekerk

Luther verhuist naar Maagdenburg en wij gaan met hem mee

Na deze periode ging hij naar Maagdenburg om bij de Broeders van het Gemene Leven (navolgers van Geert de Grote uit Deventer) zijn studie voort te zetten. Hij had het niet breed en verdiende zijn brood met bedelen en zingen langs de huizen. Luther wordt ziek, heeft hoge koorts. De broeders raden hem aan flink te bidden, opdat zijn ziekte zou verdwijnen. Luther had echter door de koorts, dorst, en nadat hij stiekem gedronken had genas hij. Zijn vader besloot hem naar huis te halen, omdat hij niet goed verzorgd werd.

Wij volgen zijn weg naar Erfurt

Vanuit Maagdenburg vertrekt Luther lopend naar huis en vervolgens naar Erfurt om zijn studie voort te zetten. Hij was 11 jaar en kende Latijn.

Men kon in Erfurt rechten, theologie en filosofie studeren.

We staan even stil op de plaats waar Luther in een onweersbui terecht komt. Hier roept hij de heilige Anna aan en belooft haar, wanneer hem niets overkomt, dat hij naar het klooster zal gaan.

Maarten Luther ging op aanraden van zijn vader rechten studeren, want deze had hem nodig voor zijn bedrijf. Het was een kostbare studie die door zijn vader betaald werd. Maarten vond deze studie echter te oppervlakkig en ging meer interesse tonen voor theologie. Hij ging naar huis om daarover met zijn vader te praten. Deze was echter kwaad en wilde zijn nieuwe studie (theologie) niet betalen. Daarop vertrok Maarten weer naar Erfurt en besloot in te treden bij de Augustijnen. Hij had er een praktische reden voor; namelijk zijn studie werd door de Augustijnen betaald. Maar hij koos er ook bewust voor en deed dit in het begin met grote toewijding.

Vroege biografen van Luther beschrijven zijn leven als monnik als een tijd van vernedering. Maarten wordt gedwongen om vervelende huishoudelijke karweitjes te doen, zoals het reinigen van latrines. Zelfs als hij al doctor in de theologie is geworden, wordt hij hier niet van gevrijwaard en moet hij er nog steeds op uit om te bedelen. Uiteindelijk nemen zijn taken in belangrijkheid toe en zorgen anderen voor zijn dagelijkse levensbehoeften en krijgt hij zelfs een secretaris. Hij was toen al in Wittenberg.

Wij komen aan in Wittenberg

In opdracht van zijn overste vertrok Luther samen met een medebroeder naar Rome om een geschil binnen hun orde over de leefregel voor te leggen aan hun generaal overste. Vier weken moesten Luther en zijn medebroeder wachten op antwoord en ondertussen verkenden zij de stad. Overall werd er gebouwd en geschilderd. Michelangelo was b.v. op dat moment bezig met het plafond van de Sixtijnse kapel.

Samen beklommen ze ook de Scala Sancta (Heilige Trap). Deze trap zou door keizerin Helena vanuit het H. Land mee naar Rome

zijn gebracht. Eenmaal boven schijnt Luther zich afgevraagd te hebben of dit inderdaad de trap was die Jezus zelf beklommen zou hebben...

Naarmate Luther langer in Rome was, kreeg hij steeds meer een hekel aan de stad. Van de priesters had hij geen hoge dunk en de paleizen van de kardinalen vond hij buiten proporties. De kerkelijke leiders hielden van kunst en feesten. Eenmaal thuis begon bij hem de twijfel.

In de biechtstoel wordt Luther geconfronteerd met mensen die hun zonden kwamen biechten en die daarna hun aflaatbrief lieten zien, zodat zij geen boetedoening meer hoefden te doen en hij slechts de absolutie kon geven. Deze aflaatbrieven werden verkocht door de Duitse monnik Johann Tetzel. Luther schreef daarop een brief aan de paus in de hoop dat deze (paus Leo X, hij was een Medici) dit zou veroordelen. Dit was niet het geval. Paus Leo X gaf zelf opdracht om aflaten te verkopen om zijn tekorten voor o.a. de bouw van de St. Pieter aan te vullen.

Dit was, op 31 oktober 1517, voor Luther de aanleiding zijn 95 stellingen tegen de aflaten bekend te maken. Dit wordt beschouwd als de start van de Reformatie. Paus Leo X reageert op Luthers protest door hem in de ban te doen.

(Er wordt nu aan getwijfeld of hij ze inderdaad op de kerkdeur van Wittenberg heeft opgehangen. Op de kerkdeur **nu** zijn ze in ieder geval vereeuwigd.)

Na het begin van de reformatie vertrokken de Augustijnen uit Wittenberg, waarna Luther nog jaren in het pand heeft geleefd met zijn vrouw, kinderen, familie en vrienden.

In 1883 besloot de stad Wittenberg hierin een museum te vestigen voor de geschiedenis van de Reformatie. Men kan hier nog het appartement van Luther en zijn familie bewonderen.

We gaan naar Leipzig en nemen deel aan het dispuut

De Thomaskerk in Leipzig

Luther verkondigde hier zijn nieuwe ideeën in het dispuut met Johannes Eck. In Leipzig vond in 1519 een dispuut plaats tussen Luther en zijn collega Johannes Eck over het primaatschap van de Paus. Luther wees de onfeilbaarheid van de paus af en daarmee ook elk kerkelijk leerambt. Alleen de Schrift (Sola Scriptura) was voor hem de onfeilbare gezagsdrager.

Luther werd door de paus in de ban gedaan. In de ban door de kerk betekende in die tijd ook in de ban van het rijk. Keizer Karel V gaf Luther een vrij verhoor op de rijksdag van Worms. Hem werd gevraagd zijn ideeën te herroepen. Luther weigerde dat en hij werd in de rijksban gedaan, werd ontvoerd door een bevriende vorst en kreeg onderdak in de Wartburg...

De **Nicolaikerk**. Luther preekte ook in deze kerk.

Op weg naar de Wartburg in Eisleben

De Wartburg werd reeds in 1067 bewoond. Via een niet al te gemakkelijke klim van 2,9 km heuvel opwaarts kwamen we na ongeveer 47 minuten aan bij de Wartburg. Hier woonde Luther, nadat hij door Paus Leo X geëxcommuniceerd en door Karel de V in de Rijksban werd gedaan.

Er was echter een katholieke vorst, Frederik de Wijze, die dit niet kon aanzien, hij ontvoerde Luther en bood hem het kasteel als schuilplaats aan. Hier kon hij niet gearresteerd worden. Hij woonde er (als jonker Jorg) 10 maanden en hier vertaalde hij de bijbel van uit de oorspronkelijke Griekse taal in het Duits.

Schloss Wartburg

In de woonkamer waar deze vertaling plaatsvond zie je nog zijn ganzenveer, stoel en tafel. Ondanks dat Luther gevlucht en ondergedoken zat, nam hij toch contact op met zijn vrienden. Nadat hij de Wartburg weer kon verlaten is hij teruggekeerd naar Wittenberg waar hij in het oude klooster van de augustijnen verschillende ruimtes bewoonde met familie en vrienden.

We eindigen onze reis in Torgau

Deze plaats noemt men de voedster van de Reformatie. Hier woonde Frederik de Wijze. Hij was katholiek in hart en nieren, maar hij steunde de denkwijze van Luther en trad op als zijn schutpatroon toen hij voor de Rijksdag van 1521 werd gedaagd. Luthers steun en toeverlaat, zijn vrouw Katharina van Bora, die hij spottend “Herr Käthe” noemde, ligt hier ook begraven.

Terugblik

Wat begon als een streven naar hervormingen, vertrouwend op de goede bedoelingen van de paus, veranderde voor Luther in een totale breuk met de kerk.

*Wittenberg
Martin-Luther-Dekmal*

Een reis met veel indrukken. Een levensloop die ik wel kan begrijpen. Een geschiedenis die zich zo maar kan herhalen. Is het mogelijk dat wij lessen kunnen trekken uit ‘onze voorgangers’ in de geschiedenis?

Ria Ypma

FRATER INNOCENTIUS

ONDERWIJZER WORDT FRATER-ONDERWIJZER

Benjamin Yohanes Rate, geboren in Wewoloe een dorp aan de noordelijke kust van het eiland Flores, Bajawa. Dit dorp maakt deel uit van de parochie Cor Jesu in Riung, aartsbisdom Ende. Riung, een bekende naam voor het opslaan van de toeristisch aantrekkelijke schatten van de zee. Er is een Marinepark met koraalriffen en koraal bewoond door verschillende vissoorten. Kleine eilanden sieren de baai en duizenden vleermuizen

hangen aan de takken en bladeren van de bomen. Nou, dit is vanwaar de kinderen van moeder Magdalena en vader Mark Mbota Wela, afkomstig zijn.

Benjamin doorliep het basisonderwijs in zijn woonplaats. Omdat hij onderwijzer wilde worden, ging hij naar de kweekschool in Ndao-Ende. Dit is waar de zaden van zijn roeping tot religieus tot ontluiking kwamen. In 1991 werd hij postulant van de fraters BHK in Maumere. Onder leiding van fr. Antonius Fernandez, had hij het postulaat afgerond en mocht blijven om in het noviciaat verder te gaan. Op 12 juli 1992 ontving hij het kloosterkleed en de klooster-naam Frater Maria Innocentius. Op 12 juli 1994, werd de voormalige leerling van fr. Valens naar de gemeenschap in Kediri verplaatst. De eerste taak was fr. Melkiades helpen als assistent-procurator. Twee jaar later werd hij overgeplaatst naar de gemeenschap in Ndao-Ende als assistent leider bij het junioren-internaat. Ondanks de drukte bij de kinderen op het internaat, kreeg hij de opdracht

om zich te scholen tot computerleraar, hoewel deze apparaten nog relatief zeldzaam waren in die tijd. Soms maakte hij sterk de indruk dat hij zijn nabijheid bij de studenten niet verminderde noch bij de school noch bij het internaat. Niet verrassend, dat zijn leerlingen hem zonder meer *'frater enter'* noemden.

In 1997 kreeg hij de opdracht voor verdere studie lerarenopleiding aan de Nusa Cendana University Kupang. De opleiding is bedoeld om onderwijzers met de oude kweekschoolopleiding een verdere lerarenopleiding te geven. Drie jaar zonder grote obstakels heeft hij die opleiding gedaan.

Naast zijn verdere opleiding als basisonderwijsleraar, is hij ook ijverig in het volgen van lezingen en andere campusactiviteiten. Met "een associate expert", die voldoende is om taken uit te voeren als leraar, werd hij leraar op de basisschool van de Congregatie. In eerste instantie in 2000 in Kediri en een jaar later naar de Lagere School Franciscus Xavierius 2 in Palembang. Ook hier duurde het slechts een jaar, en voor dezelfde taak wachtte de lagere school in Surabaya op hem.

Na het afleggen van zijn eeuwige geloften op 25 mei 2002, verhuisde fr. Innocentius naar Palembang.

In aanvulling op zijn bevoegdheden, hervatte fr. Inno een vervolgstudie aan de PGRI-Universiteit van Surabaya. Hier nam hij een studie Indonesische taal- en letterkunde Education. In het midden van zijn drukke leven als student, was hij ook penningmeester van de Lagere Middelbare School Angelus Custos 2 in Kebraon, Surabaya. Daarom was het gemakkelijker dat hij verplaatst werd naar de gemeenschap in Kebraon. In deze gemeenschap heeft fr. Inno succesvol zijn studies afgerond en behaalde hij zijn Bachelor of Education.

Van Surabaya werd hij overgeplaatst naar de gemeenschap in Maumere op Flores en werd hoofd van Lagere Middelbare School in Maumere. Een jaar later kreeg hij, naast zijn functie als hoofd van de school, ook die van Overste van de gemeenschap en daardoor tegelijkertijd de vertegenwoordiger van de gemeenschap. Zware taken die zeker om meer aandacht van hem vroegen. Door een

man als Inno, wordt iedere taak die hem gegeven wordt, met de grootste verantwoordelijkheid uitgevoerd.

Medio 2013, fr. Inno wordt overgeplaatst naar de Don Bosco Gemeenschap van Weetabula op West-Sumba. Met vreugde kreeg hij een nieuwe benoeming tot coördinator van de internaten van de jongens en van de meisjes van de hogere middelbare school Don Bosco. Een jaar later werd hij aangesteld als penningmeester. Op het moment dat hij begonnen was met het project "één met de aarde 'Sandelwood'", in juli 2016, werd hij overgeplaatst naar de Gemeenschap van St.-Eusebius in Nunukan, Noord-Borneo. Voor fr. Inno was het geen probleem om over te schakelen naar andere taken en gemeenschap, maar het kostte toch tijd om je aan te passen. In Nunukan is fr. Inno benoemd tot hoofd van de lagere middelbare school St. Gabriel.

In de ogen van tijdgenoten, is fr. Inno bekend als een zeer sociaal man. Hij houdt van bezig zijn met zinnen die worden uitgesproken met termen en uitdrukkingen die mensen doen lachen.

Verrijkt door veel ervaringen vanwege de congregatieve opdrachten, heeft hij nu zijn 25e jaar als religieuze broeder bereikt. Een vrij lange tijd met veel ups en downs in het leven. Deze periode is net als het schrijven op een computerscherm: 25 jaar als paragraaf op het einde van de eerste etappe van de bedevaart. Door de Enter-toets in te drukken voor de volgende pelgrimstocht, wachten "de leden" gewoon om te worden samengevoegd.

Proficiat fr. Innocentius - Onschuldige!
Dit zilver verdient jij, die zich altijd trouw heeft laten leiden door de Meester!

Frater Adolf Cawa

de pen doorgeven

De pen was doorgegeven aan Matthijs Visser, maar vanwege zijn eindejaarsstudies en hij nog verschillende stages moest afronden, heeft Yvonne Hofman de pen even van hem geleend. (Red.)

Ik ben Yvonne Desiree Hofman en sinds april 2016 werkzaam in het fraterhuis als huishoudelijk medewerkster.

Ik ben geboren op 13 juli 1968 in Herwijnen en verhuisd na een aantal weken oud te zijn naar Utrecht waar we nu nog steeds wonen.

Ons gezin bestond uit vader, moeder en 3 dochters waarvan ik de middelste ben.

Mijn vader is inmiddels al enkele jaren overleden.

De liefde voor de zorg hebben wij allemaal geërfd van onze moeder die sinds haar 18 jaar al werkzaam was als verpleegkundige in Tiel. Mijn oudste zuster is nog steeds werkzaam als VIG-er en mijn jongste zusje is ook verpleegkundige.

Ik ben zelf toen ik 15 was, begonnen als keukenhulp in het Sabuhuis en zo ook de zorg ingerold waar ik tot aan vorig jaar werkzaam was als verpleegassistente.

Nu 29 jaar geleden leerde ik mijn partner Joop kennen, waar ik nog steeds heel gelukkig mee ben en samen zijn we in het trotse bezit van 2 prachtige dochters; de oudste Angela is inmiddels 27 en onze jongste is 24 jaar.

In januari 2008 werden we verrast met het nieuws dat we opa en oma gingen worden. Inmiddels is het er niet bij ééntje gebleven, maar hebben we vijf prachtige kleinkinderen. Jan, ons oudste kleinkind is 8 jaar, dan Dion ook 8 jaar, Marie 6 jaar, Jopie 2 jaar en kleine Daisy, mijn naamgenootje, is 1 jaar.

Mijn gezin is het allerbelangrijkste in mijn leven en mijn grootste hobby.

We wonen in Bilthoven op een chaletpark waar we 10 maanden verblijven en in de wintermaanden zijn we bij onze oudste dochter. We hebben een prachtig chalet en genieten iedere dag weer van de mooie omgeving om ons heen en de wandelingen met onze honden in het bos.

Yvonne

En Matthijs pakt de pen weer op voor het oktobernummer.

FLITSEN

*Opgedragen aan Jan Egberts
den 23 augustus 1987*

Wehl jaren '30

Opgegroeid in Roomse Blijdschap.
Het geloof was klare munt.
Van den kansel klonk de Waarheid.
Rome! Machtvol middelpunt.

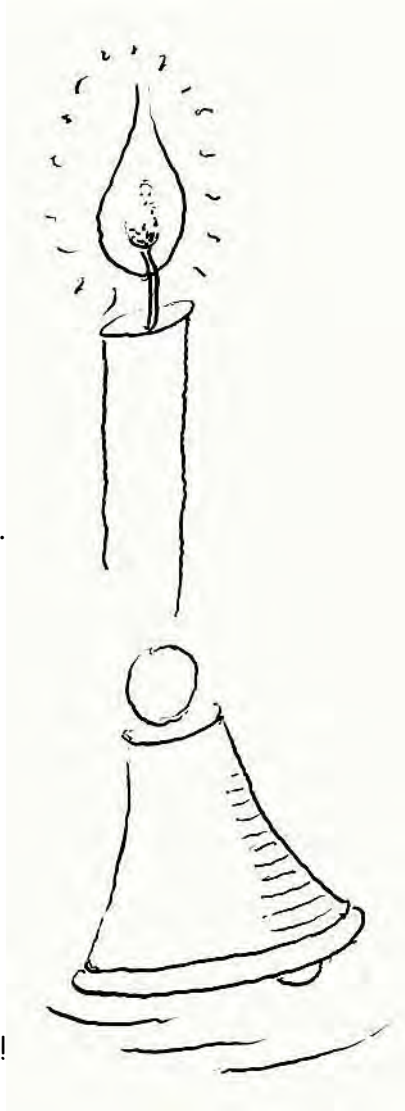
In gezin en op de scholen
geen geloofsproblematiek.
Iedereen zei: "Ja" en "Amen",
want ...men was Rooms-Katholiek.

Ied're dag dezelfde plichten.
Steeds tot alle dienst bereid.
Zondags toog men trouw ter kerke.
Dien dag was den Heer gewijd.

Zondag! Geld voor 't kerkezakje.
Aangereikt per hengelstok.
Geld voor parochienoden.
Ied're nood z'n offerblok.

Wehl op Zondag! Alles rustig.
Slechts de slag der klokbel valt.
Menig boer bleef langer rusten,
of trok naar het Stille Wald.

Al die goede, brave mensen
gaven gul en schonken veel.
Den pastoor, hij moest goed "et'n"!
Zo het volk van toen in Wehl.

Men was lid van Roomse kringen,
Roomse clubs en Boerenbond,
omdat tussen vreemde broeders
heimelijk den duivel stond.

Politiek bleef onbesproken
op de grote boerderij.
Moest men stemmen! Dan natuurlijk
op de Roomse Staatspartij.

Naar Zeist

Jan koos voor een and're akker.
De akker waar men paar'len vindt.
Waar men door godvruchtig streven
eeuwige beloning vindt.

Jan trok uit! Naar Zeist op studie.
Weg van gaffel, riek en schop.
Studie van een leien dakje.
Jan, hij had een frisse kop.

Toen begon, je kent het rijtje.
Juvenaat, Noviciaat.
Boenend, schrobbend, aspirerend
op naar den volmaakte staat.

Klooster

Tussen strekdammen van regels
en het steeds vermanend woord,
stuwde zich het daag'lijks leven
rustig en probleemloos voort.

Door het voorschrift en de wetten
werd men religieus gestaald.
Alles was door God geregeld.
Alles was door God bepaald.

Nederlands! Dit werd zijn studie.
Deze taal hem niet te veel.
Eigenlijk een onbekende,
want ...die spreekt men niet in Wehl.

Jan moet weg! Hij moet besturen,
Plan - Statuut - Verhandeling.
Liever weken knollen trekken,
dan één dag vergadering.

Jan moet weg! Hij gaat te vissen.
Tussen eendekroos en riet,
tuurt hij dobb'rend naar zijn dobber,
met zijn vissersvriend: Oom Piet.

Ome Piet vraagt: "Wat zal 't wezen?"
"Paling, schol of wat voor vis?"
Ome Jan zegt: "Mij is 't even.
Als het maar te vreten is".

Jan, zet door. Je moet veel vangen.
Voor het vissen wordt betaald.
Daarom moet je altijd zorgen,
dat je ruim je quotum haalt.

Doe niet als de boerminister.
Ik bedoel: minister Braks.
Pienter, knap in landbouwzaken.
Maar als visboer wel wat laks.

Jan kijkt altijd naar de bodem,
Vraagt: "Wat levert mij die grond?"
Zonder mijn goedkope groente,
komt de Overheid niet rond."

Jan is dus een halve "Nazi".
Let wel, zoals ik dit zie,
want hij neemt uit - Bloed en Bodem -
slechts de bodemtheorie.

Waar Jan zit bij tijd enwijle,
op het land, de plas misschien?
't Is niet nodig dit te vragen.
Je kan het aan z'n schoenen zien.

Daaraan kleeft de klei van Holland.
Daaraan zit, 'k zeg niet te veel,
tussen riet en waterplanten,
ook wat zandgrond uit Nieuw-Wehl.

Zo, als Ridder van Oranje
en van Willem van Nassau,
toont hij zich sterk landverbonden
en den Vaderland getrouw.

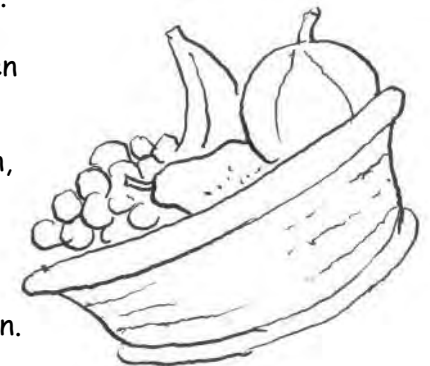
Jan blijft steeds mentaal agrarisch.
Wat eens was, is goed genoeg.
Daarom niets van Edward Schillebeeckx,
neen, hij kiest voor v.d. Ploeg.

Jan, denkt bij de teelt van bonen
en aan wat ook voor de pot,
aan het Europese vraagstuk,
aan het landbouwoverschot.

Maar kan jij je niet bedwingen.
Zijn je oogsten toch te rijk?
Koop een handkar, ga uit venten
en begin een groentewijk.

Piepers, knollen, kropsla, rapen,
wortels, peulen, poem, radijs,
artisjokken, koolraap, krotten!
Alles tegen afbraakprijis.

Laad je kar met verse groenten.
Alles wat je bouwland biedt
worde op de kar geladen.
En vergeet tomaten niet !!!!!

Alles wat Jan ooit beloofd heeft,
werd direct, gauw ingelost.
Maar op lange baan geschoven
Als het een paar centen kost.

Jan werkt graag naar strikte regels.
Voor houvast en zekerheid.
Maar die regels tellen minder,
als hij op de snelweg rijdt.

Op de snelweg moet je racen.
Dat doet ieder, overal.
Daarom jaagt Jan graag de motor
naar het hoogste toerental.

Veel nog kan ik jullie zeggen.
Feiten aan geen mens bekend.
Maar dan wordt dit feest'lijk lofdicht,
't wordt een lofdicht zonder end.

Jan, schuif in je vrije uren
met Oom Piet in 't oeverriet.
Lever ons goedkoop je groenten.
Zonder dat! Dit huis failliet!

Ploeter voort tussen de kluiten.
Klieder, klodder in de moer!
Jan, blijf altijd van den buiten!
Jan, blijf immer van den boer!

Het is feest! Gooi los de remmen !
Grijp wat nu het leven biedt.
Geen gedram rond rekeningen
want... Wie zuipt.. die rekent niet !!

Theobaldus Geraets

FRATER YOHANES BERCHMANS

IN HET ZILVER

Gods plan

In Pora, Manggarai, werd op 15 augustus 1971 een zoon geboren bij vader John Mbitur en moeder Maria Talus. Bij de doop kreeg hij de naam Paul. Hij doorliep het Basis- en het Lager Voortgezet Onderwijs in Tentang, ongeveer 40 km van de stad Ruteng op West Flores.

Hij ging daarna naar het Hoger Voortgezet Onderwijs St. Thomas van Aquino in de stad Ruteng en studeerde in 1991 af.

Omdat hij pater Passionist wilde worden, had hij contact met de Passionist van het roepingenpromotieteam van de regio van Flores in Maumere opgenomen. Hij had vastberaden besloten om priester bij de Passionisten te worden. Daarom ging hij met zijn vriend (nu onze medebroeder fr. Gonsalis) naar Maumere. Of het nu toeval was of inderdaad het plan van God, de bus bracht hen beiden regelrecht naar het postulaat van de fraters BHK. De onverwachte komst van die twee gaf nogal drukte voor fr. Antonius. Rustig onderzocht hij de lijst met namen van de kandidaat-postulanten die na geïnterviewd te zijn, postulanten waren geworden. Beide namen stonden er niet vermeld. Na verder onderzoek blijkt dat ze geen kandidaat zijn voor het postulaat BHK, maar voor het seminarie van de Passionisten. Met plezier reed fr. Antonius naar het Passionistenklooster. Jammer .... de registratie en de selectie-procedure om opgeleid te worden tot Pater Passionist was al gesloten. Het opleidingsproces was al aan de gang. Dat wil zeggen, ze waren te laat en er zat niets anders op dan terug te keren naar hun geboorteplaats. Beiden konden in het volgende jaar aan de selectie meedoen. In deze situatie, ontstaat het plan om 'het roer om te gooien' en te proberen hen te interesseren om frater BHK te worden. Dan, met het enthousiasme wat ze nog bezaten, deelden die twee hun bedoeling aan fr. Antonius mee. Voorzichtig aanhoorde fr. Antonius hun nobele bedoelingen. Niettemin, de twee zijn niet

vanzelfsprekend aangenomen. Aan beiden werd tijd gegeven om te proberen het concrete leven van de postulant-kandidaten BHK te ervaren. Een week later herhaalden de twee hun serieuze plan om frater BHK te willen worden. De interviews met hen beiden verliepen vlot. Beiden mochten uiteindelijk toetreden tot het postulaat van de fraters BHK. De opleiding van een jaar als postulant verliep goed en samen met acht van zijn jaargenoten, werd hij in 1992 toegelaten tot het noviciaat in Malang.

Emotionele schok

In het 2e jaar van het noviciaat, tijdens het doorbrengen van een stageperiode in de gemeenschap van Podor-Larantuka, stierf zijn moeder. Hij leed zichtbaar onder het gevoel van verlatenheid en toonde verslagenheid door deze gebeurtenis. Hoewel het erg zwaar was, vooral voor een novice, was hij sterk genoeg om verder te gaan. Het blijkt wel door het verloop van zijn stageperiode. Zijn verlangen om de begrafenis van zijn geliefde moeder bij te wonen, weerstond hij. Na voltooiing van de stagetijd hervatte hij de verdere noviciaatsperiode. De verleiding om naar huis te gaan en uit te groeien tot “de ruggengraat” van de familie, is heel sterk. Echter, de oudste van zijn zes broers en zussen wees hem met klem op zijn liefde voor God. Zijn vastberadenheid om frater BHK te worden - zo als het was bij het begin van het postulaat - werd des te sterker. Op 12 juli 1994 legde fr. Berchmans zijn eerste geloften af.

Carrière stijgt

Als jong frater, na het afleggen der geloften, werd hij overgeplaatst naar de gemeenschap van Palembang. Hier was hij godsdienstleraar op de Lagere Middelbare School Franciscus Xaverius. Twee jaar later, in 1996 werd hij overgeplaatst naar de gemeenschap van Kupang om een studie natuurkunde te volgen. Zijn liefde voor exacte vakken, in het bijzonder voor natuurkunde, deed hem met succes een Bachelor of Education in 2001 aan de Katholieke Universiteit van Widya Mandira Kupang behalen. Een baan als leraar stond hem te wachten. Hij werd later overgeplaatst naar

de gemeenschap van Podor-Larantuka niet als leraar, maar om hoofd van het internaat te worden. Zijn leiderschap liet duidelijk zien dat hij zich er helemaal aan overgegeven had, terwijl hij zich voorbereid had om frater-leraar te worden. Dit wordt versterkt door de moed om eeuwige geloften af te leggen in

Podor-Larantuka en wel op 31 mei 2003. De Congregatie zou zijn capaciteiten niet verspillen. In 2003 werd hij benoemd tot hoofd van Lagere Middelbare School in Maumere. Drie jaar heeft hij gewerkt in de 'stad van het stof', Maumere. Vervolgens werd fr. Berchmans verplaatst naar Malang om hoofd van de Lagere Middelbare School van de scholenstichting Mardi Wiyata te worden aan de Jalan Semeru 36. Zijn carrière bleef stijgen. Binnen het jaar in deze functie ging hij 'een trapje omhoog' en werd hoofd van de Hogere Middelbare School van de fraters in Malang. Daarnaast wordt hij overste van de gemeenschap van

Celaket 21 in Malang, volgt de S-2 studies van Onderwijs Management aan de State University van Malang.

De taken die hem zijn toevertrouwd, de uitvoering ervan, voert hij met de volle verantwoordelijkheid uit.

Met bevredigende resultaten van zijn studies behaalde hij een mastergraad van het onderwijs.

Frater Berchmans houdt van schoonheid en netheid van alles. Dus geen wonder, dat de omgeving van zijn school er mooi en schoon uitziet. Om welke taak het ook gaat, belangrijk is de stijl van leidinggeven. Menselijke benadering staat altijd voorop bij het oplossen van problemen van studenten en docenten en medewerkers.

Hand van God helpt altijd trouw

Eind van 2013, Berchmans 'liefhebber van badminton' is ziek. Meerdere malen werd hij in RKZ Malang behandeld. Omdat herstel een lange tijd vraagt, adviseert de dokter hem om rust te nemen. De gemeenschap van Malang 1 is goed, maar de gemeenschap van Palembang is ook bij uitstek geschikt voor een herstelperiode. Daarom verhuist hij naar Palembang. In Palembang is de aandoening geleidelijk verdwenen. Hoewel hij niet zo fit is geweest, schrijft hij nog steeds graag artikelen over onderwijs voor het tijdschrift OIKOS.

Inmiddels is hij benoemd tot hoofd van de lagere middelbare school Franciscus Xaverius in Palembang. Hij was zo druk, dat hij vergat dat hij goed over zijn gezondheid moest waken, tot op een gegeven moment hij op school viel. Uit de resultaten van het onderzoek werd vastgesteld dat er een tumor zat in de buurt van het stengelgebied van de hersenen. Blijkbaar is dit de oorzaak van zijn ziekte geweest gedurende deze tijd. Met de hulp van artsen en het Siloam Charity Hospital, is de operatie soepel en succesvol verlopen. Zijn gezondheid is geleidelijk aan hersteld. Sinds medio 2016 is hij benoemd tot hoofd van Franciscus Xaverius lagere school II.

Op de weg van zijn roeping tot frater van onze Congregatie, heeft God hem laten zien hoe God iemand kiest tot frater-leraar. Een edel beroep dat onvervangbaar is.

Yohanes Berchmans, al 25 jaar frater, met jouw trouwe zorg om leraar in de Congregatie te zijn samen met je medebroeders. Proficiat!

Frater Adolf Cawa

PLASTIC DOPPEN SPAREN VOOR GELEIDEHONDEN

door Marianne Vermeer,
secretaris Bestuur Religieus Huis Nederland

"Iedereen heeft ze thuis. Plastic dopjes van bijvoorbeeld frisdrankflesjes of melkpakken.

Gooi ze niet weg, maar lever ze in! U ontlast zo het milieu en u steunt KNGF Geleidehonden. De opbrengst gaat naar de opleiding van de honden."

Zo begon een artikel van mijn hand in Congregatie Nieuws Nederland (CNN) № 528 van 5 maart 2015. En ik had toen niet gedacht dat de actie hier aan de Schorteldoeksesteeg zo'n enorm succes zou worden! Van alle kanten vinden doppen hun weg naar de garages achter het bestuurshuis. Daar worden ze verzameld tot ze begin januari opgehaald worden voor verder transport. Inmiddels is er al twee keer zo'n ophaalmoment geweest: begin 2016 waren het acht grote vuilniszakken vol; afgelopen januari zes zakken.

Nu doe ik eenzelfde oproep aan de lezers van Inko.

Onderstaand treft u informatie aan over deze actie.

Het overgrote deel van de tekst is afkomstig van de website van KNGF Geleidehonden.

Stichting KNGF Geleidehonden

De missie van KNGF Geleidehonden is zoveel mogelijk mensen met een beperking een beter leven te geven met een speciaal opgeleide hond. Een (geleide)hond vergroot hun bewegingsvrijheid en zelfstandigheid. KNGF Geleidehonden is van geboorte tot pensioen betrokken bij haar honden en expert op het gebied van hond en handicap.

Het is een stichting zonder winstoogmerk en is voor het werk grotendeels afhankelijk van donaties en nalatenschappen. Sinds de oprichting in 1935 zijn er ruim 5000 honden geschoold voor blinde en zeer slechtziende mensen. Daardoor is er een schat aan kennis en ervaring op het gebied van hond en handicap. Deze vakkennis wordt tegenwoordig ook ingezet voor mensen met andere handicaps: bijvoorbeeld mensen in een rolstoel of kinderen met autisme.

Wat is de opbrengst tot nu toe?

In 2015 is er landelijk 40.000 kilo doppen ingezameld. In 2016 ging het KNGF voor een verdubbeling. Deze doelstelling is ruimschoots gehaald met in totaal 100.000 kilo! Dat wil zeggen een opbrengst van €35.000, dat zijn maar liefst zeven basisopleidingen.

In 2017 is de opbrengst tot nu toe (update juni) €15.550,10!

Hoeveel doppen zijn er dan nodig om een hond op te leiden?

De basisopleiding kost € 5.000,-. Zo krijgt het hondje in zijn eerste levensjaar een goede basis die onmisbaar is om geleidehond te worden. Alle kosten zijn hierin inbegrepen; te denken aan voer, medische onkosten en professionele begeleiding van het pleeggezin en KNGF-instructeurs. Voor deze basisopvoeding zijn met de nieuwe kiloprijs voor de doppen ongeveer 11 miljoen doppen nodig.

Alle plastic ronde doppen en deksels mogen ingezameld worden.

Om welke doppen gaat het precies? Denk aan doppen van: mineraal- of spuitwater- en frisdrankflessen, melk- of yoghurtzakjes, fruitsapzakjes, zeep- en shampooflessen, deo- en spuitbussen, slagroombussen, pindakaas- en chocoladepastapotten, sportdrink (verwijder a.u.b. het kleine doorzichtige plastic dopje), wasmiddelen (zowel de doppen van de flessen als het doseerdopje).

De doppen dienen schoon en droog ingeleverd te worden. In sommige dopjes zitten kartonnen- of metalen lipjes, deze moeten ook verwijderd worden.

Is er een einddatum voor de actie?

Wegens het grote landelijke succes zit er geen einddatum aan de actie en gaat KNGF graag, samen met ons, gestaag verder! Ik roep u dan ook op om mee te (blijven door-) sparen!

Inzamelpunten

Verspreid door heel het land zetten enthousiaste spaarders zich in voor de doppeninzameling voor KNGF Geleidehonden. Wilt u ook doppen sparen om mensen met een handicap te helpen met een geleidehond? Bekijk de contactgegevens van het dichtstbijzijnde depot op www.geleidehond.nl/steun-ons/acties/doppen-sparen. Op de website van KNGF Geleidehonden (www.geleidehond.nl) kunt u nog veel meer lezen over de activiteiten van KNGF en over andere acties die gehouden worden.

Zo weinig moeite

Het kost zo weinig moeite om de doppen van zuivelpakken en/of frisdrankflessen te sparen thuis of op het werk. Maar denk ook eens aan de doppen die bijvoorbeeld in een (sport)kantine weggegooid worden. Spoel ze even af en verzamelen maar! Doe mee!

WAAROM GA JIJ NOG STEEDS ELKE ZONDAG NAAR DE KERK IN UTRECHT-OOST?

Bovenstaande vraag wordt nogal eens aan mij gesteld. Graag wil ik jullie vertellen hoe het zit.

Ik heb ruim 42 jaar in Utrecht gewoond. Toen wij op de Stadhouderslaan woonden, ging ik zondags in Oudwijk naar de kerk. Na enkele weken kwam een pastor Hans Dirkse naar mij toe en vroeg mij of ik er iets voor voelde om een jongerenkoor te gaan leiden in de Biltstraat. Na enige bedenktijd heb ik ja gezegd. Ik kerkte dus toen in de Biltstraat. Ik ben een jaar dirigent geweest en er kwam gelukkig een nieuwe dirigent. Ik bleef wel het jongerenkoor begeleiden. Na zo'n 15 jaar heb ik afscheid genomen en ben toen in Oudwijk naar de kerk gegaan.

In 1986 ben ik met Peter van Iersel verhuisd naar de Croeselaan. Van daaruit ben ik elke zondag gaan kerken in Utrecht-Oost. Eerst nog in Oudwijk, maar deze kerk hield op te bestaan. Toen ben ik naar de ALOYSIUS in de Ostadelaan gegaan. Daar kerkt ik nu nog steeds. In al die jaren heb ik toch heel wat mensen leren kennen. Jarenlang ben ik lid geweest van de PCI.

Sint Aloysiuskerk

Na mijn pensionering ben ik gevraagd om de post rond te brengen. Ik heb toen ja gezegd omdat ik me dienstbaar wilde houden voor de kerkgemeenschap en last but not least: ik fiets heel graag en met een doel. Ik werd binnen de kortste tijd 'postduif' genoemd. Deze naam komt van Nico Harmsen af. Nico had tijdelijk het bestuur van de kerk overgenomen.

Enige tijd later ben ik gevraagd om lid te worden van het collectanten-college, ook hierop heb ik positief gereageerd.

Ik denk dat het wel duidelijk is geworden dat ik mij heel goed thuis voel in Utrecht-Oost. Vandaar dat ik mij ook met de mensen verbonden voel.

Na mijn verhuizing naar De Bilt heb ik altijd voor ogen gehad dat ik daar zou blijven kerken. En dat doe ik dan ook! Wel is het zo dat ik met Kerstmis en Pasen thuis de vieringen bijwoon. Ik vind dat normaal. Ook wanneer ik niet in staat ben naar de Ostadelaan te fietsen, blijf ik de vieringen thuis bijwonen. En dat is de laatste maanden helaas het geval geweest. Reactie is dan: Ja, jongen, je blijft geen twintig meer. Inderdaad dat is zo! Gelukkig is de situatie weer een stukje beter geworden en kan ik weer gedeeltelijk mijn werk in de kerk ter hand nemen.

Ik hoop dat ik door dit schrijven jullie heb duidelijk kunnen maken, hoe het een en ander in elkaar steekt.

Ik dank jullie voor de belangstelling en alle goeds,

Frits Stevens

*Sint Aloysiuskerk:
Mariabeeld en
kruiswegstaties
(Arjan den Boer)*

85 JAAR

Fraterhuis St.-Jozef in Zeist - De Bilt

Natuurlijk is 85 jaar geen “echt” jubileum om groots te vieren, maar enige aandacht moet kunnen... In het archief is veel te vinden in Jaarboeken en Kronieken. Sommige overzichten zijn wat geactiveerd of aangepast en volgens de redactie is het een goed geheel geworden, waar meerderen vast met elkaar over zullen praten in de zin van: Wist jij dat nog? Goh, wat hadden we vroeger grote gemeenschappen! Veel leesgenoegen!

- 1926 Aankoop terrein “De Blauwe Schorteldoek”
- 25-02-1931 Bouwvergunning verleend door de Gemeente Zeist tot het bouwen van de nieuwe kweekschool
- 26-04-1931 Aanbesteding bouw kweekschool
- 24-11-1931 Eerste steenlegging
- 23-03-1932 Inwijding van het kloosterkerkhof
- 26-07-1932 Plechtige consecratie van de nieuwe kapel door Mgr.J.Jansen en inwijding van de kweekschool
- 14-08-1932 In gebruikname door de fraters: 28 geprofesten en 18 aspiranten.
Overste: frater Albertus Kras.

- 20-08-1932 De juvenisten komen naar Zeist:
- Voorbereidingsklas/ULO: 68 leerlingen
- Kweekschool: 75 leerlingen
- Vakopleiding: 27 leerlingen
- Twee fraters verbonden aan de
Frater Andreasschool in Zeist.
- 1933 De muurschildering en de kruiswegstaties van Charles Eyck komen tot stand.
- 12-09-1939 Door de mobilisatie wordt een gedeelte van de kweekschool door Nederlandse soldaten in beslag genomen.
- 10-04-1942 De Duitse Kriegsmarine beveelt dat de kweekschool per 1 mei in beslag wordt genomen.
- 01-05-1942 Fraters en jongens moeten de kweekschool verlaten en worden ondergebracht in:
- Villa “Mooi Zeist”: de fraters van de boerderij en van de Frater Andreas-School: 12 fraters
- “Oud Amelisweerd” in Bunnik: Kweekschool en vakopleiding
- “Lunenburg in Neer-Langbroek”:
Voorbereidingsklas
- 04-05-1945 Na de capitulatie verkennen de eerste fraters het fraterhuis en brengen daar de eerste nacht door.
- 06-05-1945 De geallieerden betrekken tot eind juli de kweekschool.
- 00-11-1945 De kweekschool wordt definitief vrijgegeven. Renovatie en schoonmaak kan worden aangevangen.
- 01-09-1946 Opening van het Pensionaat St.-Jozef voor leerlingen van 5^e en 6^e klas.
- 01-07-1947 Start van de nieuwe drukkerij St.-Gregorius

- 1949 Ambachtsopleiding voor jongens van het juvenaat. De eerste praktijklokalen voor houtbewerking en schilderen worden gebouwd.
- 03-05-1958 Circulaire aan de fraters i.v.m. het nieuwe missiegebied in Kenia zal het pensioonaat op het einde van het schooljaar worden opgeheven.
- 12-07-1968 Schrijven van het Bestuur waarin in principe is besloten om de Kweekschool te verkopen.
- 01-01-1969 De eerste onderhandelingen betreffende verkoop van de Kweekschool aan de BVG. In eerste instantie verhuur minus de lokaliteiten voor de kweekschoolopleiding. Het te verkopen terrein is 5.95 ha groot
- 15-04-1969 In gebruik name van het huis Otium in Doorn als dependance van het fraterhuis St.-Jozef in Zeist
- 29-05-1969 De eerste besprekingen vinden plaats t.a.v. huisvesting van de fraters.
- 01-07-1970 Definitieve sluiting van juvenaat/internaat en de daaraan verbonden scholen ULO en LTS.
- 23-04-1970 Na diverse besprekingen met de community heeft het bestuur besloten over te gaan tot nieuwbouw.
- 02-08-1971 Aanvang van de nieuwbouw.

- 20-04-1972 Fraters betrekken de nieuwbouw.
- 1974 Huize Lemania aan de Utrechtseweg wordt gekocht voor de zusters van St.-Jozef -Amersfoort. Enkel komen werken als bejaardenverzorgster voor de fraters in St.-Jozef.
- 11-06-1975 Definitieve bewoning van huize Lemania en aanvang van de taak van de zusters in het fraterhuis St.-Jozef.

Overige gegevens:

- 1992 De PGGM heeft het Rozenkranslaantje in ere hersteld door een nieuw bord te plaatsen. Het bord wordt onthuld door frater Camillus.
- 1993 Samenwerking met huize Beukenstein in Driebergen. Mevrouw Willeke van Velze wordt hoofd verzorging in het fraterhuis St-Jozef.
- 1994 Renovatie van het fraterhuis St.-Jozef met o.a. het creëren van een huiskamer voor de fraters die meer zorg vragen, uitbreiding van de keuken, aanpassing van de kamers.
- 1995 Officiële ingebruikname van de nieuwbouw.

- 1995 Samenwerkingsovereenkomst tussen Provinciaal Bestuur van Nederland en de Stichting Kloosterbejaardenoord Beukenstein in Driebergen.
- 2002 Vernieuwing van het kerkhof: alle graven krijgen een nieuwe grafsteen, renovatie van de paden.
In april vindt de herbegraving plaats van de fraters, personeel en jongens die in Borculo begraven waren.
- 2002 Er wordt een plan gemaakt voor uitbreiding van het Fraterhuis. Dit in het kader van sluiting van de huizen in Borculo en Utrecht. De groep fraters in Nederland wordt kleiner wat tot gevolg heeft dat men huizen moet sluiten en dat de fraters in de nabije toekomst allen in De Bilt gaan wonen. Op 30 oktober 2002 gaat de gemeente De Bilt akkoord met de voorgenomen nieuwbouwplannen.

- 2004 In maart kan de nieuwbouw officieel starten met het leggen van de eerste steen. Het plan omvat 24 kamers, kapel, recreatieruimte, huiskamer en verandering van verschillende lokaliteiten in de oudbouw.

- 2005 In juni verhuizen de eerste fraters naar de nieuwe kamers. Het St-Gregoriushuis is opgeheven en 11 fraters verhuizen van Utrecht naar De Bilt.

0o0o0o0o0o0o0o0

DE BILT, Fraterhuis St.-Jozef:

Nieuwbouw te De Bilt: 20-04-1972
Opening 2^e nieuwbouw: 12-10-2005

0o0o0o0o0o0o0o0

Aantal fraters wonende in St.-JOZEFKWEEKSCHOOL Kroostweg Zeist van 1932 tot 1972

	Altijddurende geloften	Aspiranten
1932:	28	18
1940	46	19
1947	49	20
1957	60	18
1967	63	5
1972	33	fraters verhuisden naar de Schorteldoeksesteeg 1 in De Bilt
1977	25	
1987	25	
1997	25	
2007	31	
2017	25	

0o0o0o0o0o0o0o0

**Oversten van de
ST.-JOZEFKWEESCHOOL - HET FRATERHUIS ST-JOZEF**

Augustus 1932	Frater Albertus Kras	
Augustus 1936	Frater Marcellus Goselink	
Augustus 1939	Frater Wilfridus Welling	
Mei 1942	Frater Wilfridus Welling	Oud Amelisweerd
	Frater Arnoldus Peet	Lunenburg
	Frater Hubertus Gensen	Mooi Zeist
December 1945	Frater Rodriguez van Ooyen	
1948	Frater Rodriguez van Ooyen	
Augustus 1951	Frater Robertus Egberts	
Mei 1954	Frater Ignatio Streng	
Augustus 1956	Frater Pontianus Schobre	
Oktober 1958	Frater Arnoldus Peet	
Augustus 1964	Frater Eduard Wennekes	
Augustus 1967	Frater Anastasius Dreuning	
Augustus 1968	Frater Alberto de Keizer	
Augustus 1970	Frater Robertus Egberts	
Juni 1973	Frater Bruno Peters	
Augustus 1978	Frater Camillus Heikens	
Maart 1983	Frater Roberto Elverding	
April 1989	Frater Camillus Heikens	
Februari 1992	Frater Bernard Dreuning	
Januari 1996	Frater Robert Brouwer	
November 2004	Frater Wim Versteeg tot maart 2005	
Juli 2005	Frater Daan Boonman	
Februari 2007	Frater Wim Heister en Johan Brummelhuis	
Maart 2010	Frater Henk Huirne tot maart 2016	
Maart 2016	PBN waarnemend	
Juli 2016	Frater Wilfried van der Poll	

00000000000000

Communitieit van de fraters per 01-07-2017

01	Leo Heggelman	99 jr
02	Arnold Boerssen	93 jr
03	Ben Doodkorte	93 jr
06	Wim Janssen	91 jr
07	Ben Hagemans	90 jr
08	Isidorus Nieland	89 jr
09	Willibrordus Hilhorst	89 jr
10	Servatius van Diemen	89 jr
11	Stanislaus Walta	89 jr
12	Hilarius de Booij	88 jr
13	Francesco Besseler	88 jr
14	Siardus van der Zweep	85 jr
15	Kees Perdon	82 jr
16	Leo Ruitenberg	82 jr
17	Henk Huirne	81 jr
18	Kees van Rooden	79 jr
19	David Mullink	78 jr
20	Wim Versteeg	78 jr
21	Frits Stevens	74 jr
22	Ton Oostveen	73 jr
23	Johan Brummelhuis	73 jr
24	Erik Lundgren	72 jr
25	Wilfried van der Poll	68 jr

00000000000000

Inwonende niet-fraters per 01-07-2017

01	Pastor Gerard de Wit	per 01-01-2012
02	Zr Antoine Leechburch Auwers o.s.a.	per 26-02-2013
03	Dhr. Co Winnips	per 15-11-2014
04	Dhr. Ben Kraaymaat	per 04.01-2016
05	Zr. Mien Leistra mmz	per 26-01-2016
06	Zr. Andrea Kempen mmz	per 26-01-2016
07	Zr. Getrude Vlaar mmz	per 11-02-2016
08	Zr. Dominica Dogge mmz	per 12-02-2016
09	Zr. Martina Vijverberg mmz	per 22-02-2017
10	Mevr. Moni Sarolea	per 28-02-2017

0o0o0o0o0o0o0o

INHOUD

Van de redactietafel		02
Overweging bij de Constituties	Alfons Kroese	03
Arnold 75 jaar frater	Leo Ruitenber	07
Mijn Lutherreis	Ria Ypma	14
Frater Innocentius, zilver	Adolf Cawa	20
De pen doorgeven	Yvonne Hofman	23
Flitsen	Theobaldus Geraets	25
Frater Yohanes Berchmans, zilver	Adolf Cawa	30
Plastic doppen voor geleidehonden	Marianne Vermeer	34
Waarom naar Utrecht-Oost?	Frits Stevens	37
85 Jaar Fraterhuis St.-Jozef	Leo Ruitenber	39
Inhoud		48

INKO

onder redactie van: Johan Brummelhuis, Leo Ruitenber, Frits Stevens, Paul Steverink, Wim Versteeg

met medewerking van: Angelico Fennis (omslag)
Hilarius de Booij (illustraties)
Petra de Landmeter (interviews)

secretariaat: Johan Brummelhuis
Schorteldoeksesteeg 1, 3732 HS De Bilt
tel.: 030 - 69 76 237
email: j.brummelhuis@fratersvanutrecht.nl